

Relatietevredenheid en Jaloezie in Partnerrelaties: De Mediërende Rol van Commitment

Hester Bruinsma

S4767527

Afdeling Psychologie, Rijksuniversiteit Groningen

PSB3E-BT14: Bachelor These

Begeleider: dr. Dick Barelds

Tweede beoordelaar: drs. Julie Karsten

In samenwerking met: Alieke Dethmers, Jildou de Jong, Florine Ancher, Janine Koetje en

Lotte de Kraker

28 juni 2024

Een scriptie is een proeve van bekwaamheid voor studenten. De goedkeuring van de scriptie is het bewijs dat de student over voldoende onderzoeks- en rapportagevaardigheden beschikt om af te studeren, maar biedt geen garantie voor de kwaliteit van het onderzoek en de resultaten van het onderzoek als zodanig, en de scriptie is daarom niet per se geschikt als academische bron om naar te verwijzen. Als u meer wilt weten over het in deze scriptie besproken onderzoek en de daarop gebaseerde publicaties waarnaar u zou kunnen verwijzen, neem dan contact op met de genoemde begeleider.

Relationship Satisfaction and Jealousy in Partner Relationships: The Mediating Role of Commitment

Abstract

The current study explores the relationship between relationship satisfaction and reactive, anxious and preventive jealousy. Additionally, the study examined whether commitment serves as a mediating factor in this relationship. To conduct this analysis, adults in relationships ($N = 260$) were surveyed using an online questionnaire. Contrary to expectations, no significant positive correlation was found between relationship satisfaction and reactive jealousy and no significant negative correlation was found between satisfaction and preventive jealousy. As anticipated, a significant correlation was found between relationship satisfaction and anxious jealousy. Furthermore, it was expected that commitment would act as a mediator in the association between relationship satisfaction and reactive and preventive jealousy, which was confirmed. However, against our expectations there was no mediating influence of commitment detected between relationship satisfaction and anxious jealousy.

Keywords: relationship satisfaction, reactive jealousy, preventive jealousy, anxious jealousy, commitment

Samenvatting

In dit huidige onderzoek is het verband onderzocht tussen relatietevredenheid en de drie soorten jaloezie; reactieve, angstige en preventieve. Daarnaast is onderzocht of commitment een mediërende rol heeft in dit verband. Dit is onderzocht aan de hand van een online vragenlijst. De respondenten betroffen volwassenen met een partnerrelatie ($N = 260$). Tegen verwachting in werd er geen significant positief verband gevonden tussen relatietevredenheid en reactieve jaloezie, ook werd er geen significant negatief verband gevonden tussen relatietevredenheid en preventieve jaloezie. Daarentegen werd er wel een significant negatief verband gevonden tussen relatietevredenheid en angstige jaloezie. Er werd volgens verwachting ook een significant mediatie-effect gevonden van commitment in de relatie tussen relatietevredenheid en reactieve en preventieve jaloezie. Echter bleek commitment geen mediërend effect te hebben in de relatie tussen relatietevredenheid en angstige jaloezie.

Trefwoorden: relatietevredenheid, reactieve jaloezie, angstige jaloezie, preventieve jaloezie, commitment

Relatietevredenheid en Jaloezie in Partnerrelaties: De Mediërende Rol van Commitment

Jaloezie is een emotie die kan ontstaan bij een partner als reactie op specifieke gevoelens, zoals liefde, ontevredenheid of een gebrek aan commitment (Barelds & Dijkstra, 2006; Guerrero et al., 2005). Het kan een krachtige en pijnlijke emotie zijn die zowel positieve als negatieve verbanden heeft met de relatiekwaliteit en -tevredenheid (Barelds & Barelds-Dijkstra, 2007; Paassen, 2015). Zo kan een hoge mate van jaloezie geassocieerd worden met een groter risico op echtscheidingen (Barelds & Barelds-Dijkstra, 2007; Barelds & Dijkstra, 2006; Buss, 2000). Dat kan op zijn beurt weer leiden tot aanhoudende emotionele stress en een hogere vatbaarheid voor zowel fysieke als mentale gezondheidsproblemen (Baumeister & Leary, 1995). In contrast kan jaloezie ook een teken van liefde en waardering zijn, wat kan resulteren in een hoge relatietevredenheid (Barelds & Dijkstra, 2006; Buunk & Dijkstra, 2021). Naast relatietevredenheid kan commitment ook een belangrijke voorspeller zijn voor de mate van jaloezie in een relatie (Barelds & Barelds-Dijkstra, 2007; Barelds & Dijkstra, 2022; Dainton & Gross, 2008; Le Agnew, 2003; Pytlak et al., 2015; Rusbult, 1983). Uit het investeringsmodel van Rusbult (1983) blijkt namelijk dat in relaties met een hoge mate van commitment sneller jaloezige gedrag vertoond wordt. Dit komt doordat deze partners meer geïnvesteerd hebben in een relatie, waardoor ze ook meer te verliezen hebben en dus meer moeite doen om de relatie te behouden (Pytlak et al., 2015; Rusbult, 1983; Rydell et al., 2004).

In dit onderzoek wordt er ingegaan op drie verschillende soorten jaloezie, namelijk reactieve, preventieve en angstige jaloezie. Er wordt onderzocht hoe relatietevredenheid verband houdt met deze drie soorten jaloezie en in hoeverre commitment een mediërend effect heeft in dit verband. Eerst wordt er ingegaan op het verband tussen relatietevredenheid en jaloezie en vervolgens wordt de mediërende rol van commitment hierin besproken.

Relatietevredenheid en Jaloezie

Relatietevredenheid kan worden omschreven als de mate waarin partners positieve gevoelens ervaren door hun relatie (Buunk & Dijkstra, 2021; Rusbult & Buunk, 1993). Het uit zich in het ontvangen en geven van liefde en steun en door samen te genieten van activiteiten waar beide partners plezier aan beleven. Uit onderzoek blijkt dat er verbanden zijn tussen relatietevredenheid en de mate van jaloezie in een relatie (Barelds & Dijkstra, 2006; Buunk & Dijkstra, 2021). Jaloezie is een emotionele reactie die bestaat uit een complexe mix van gedachten, gevoelens en acties en die voortkomt uit een potentiële of daadwerkelijke bedreiging in een seksuele relatie (Barelds & Dijkstra, 2006; Dandurand, 2013; White, 1981). Voor het oproepen van jaloezie moet er sprake zijn van drie betrokkenen, namelijk de persoon zelf, de partner en een ingebeelde of daadwerkelijke rivaal (Dijkstra et al., 2010).

In de literatuur worden verschillende typologieën gebruikt voor jaloezie. Pfeiffer en Wong (1989) rangschikken jaloezie op basis van drie dimensies: emotionele, cognitieve en gedragsmatige jaloezie. Emotionele jaloezie wordt gedefinieerd als een affectieve en reactieve reactie op situaties die de relatie kunnen bedreigen (Barelds & Barelds-Dijkstra, 2007). Cognitieve jaloezie gaat over gedachtes, vermoedens en zorgen over het gedrag van de partner buiten de relatie om. Gedragsmatige jaloezie omvat controlerend en speurend gedrag (Pfeiffer & Wong, 1989).

Buunk (1997) onderscheidde in zijn typologie drie soorten jaloezie, namelijk reactieve, preventieve en angstige jaloezie. Deze vormen omvatten tot op zekere hoogte allemaal emotionele, cognitieve en gedragsmatige componenten, maar zijn kwalitatief verschillend van elkaar (Buunk & Dijkstra, 2021). Reactieve jaloezie wordt gedefinieerd als een reactie die optreedt bij een daadwerkelijke vorm van ontrouw. Dit kan zowel emotionele als seksuele ontrouw zijn. Het gaat gepaard met emoties zoals boosheid en woede en het kan geassocieerd worden met een hogere mate van liefde en relatiestabiliteit (Barelds & Barelds-Dijkstra, 2007; Barelds & Dijkstra, 2006; Buunk & Dijkstra, 2021). Preventieve jaloezie heeft

betrekking op de manier waarop een partner er alles aan doet om potentiële bedreigingen van de relatie te voorkomen, wat in extreme gevallen kan resulteren in gewelddadig gedrag of het beperken van iemands vrijheid (Barelds & Barelds-Dijkstra, 2007; Buunk & Dijkstra, 2021; Davis et al., 2018). Individuen met angstige jaloezie zijn geneigd om te piekeren over potentiële of vermoedelijke ontrouw van de partner, wat leidt tot achterdocht, depressieve gevoelens en zelftwijfel. Een verschil met de typologie van Pfeiffer en Wong (1989) is dat preventieve en angstige jaloezie kunnen optreden in de afwezigheid van een daadwerkelijke bedreiging (Barelds & Dijkstra, 2006). Een ander groot verschil is dat de typologie van Buunk (1997) zich bevindt op een ‘gezondheidscontinuüm’ (Barelds & Barelds-Dijkstra, 2007; Buunk & Dijkstra, 2021). Hierbij is angstige jaloezie de meest problematische en ongezonde vorm van jaloezie. Deze vorm kan zelfs pathologisch van aard zijn (Buunk & Dijkstra, 2021). Reactieve jaloezie is een gezonde reactie, die zelfs een teken van liefde kan zijn (Barelds & Barelds-Dijkstra, 2007). Preventieve jaloezie zit op dit gezondheidscontinuüm tussen angstige en reactieve jaloezie in.

Studies tonen aan dat er een verband is tussen relatietevredenheid en jaloezie, echter zijn deze resultaten erg wisselend. Het verband kan zowel positief als negatief zijn (Barelds & Barelds-Dijkstra, 2007; Barelds & Dijkstra, 2006; Guerrero et al., 2011; Mathes, 1986, White, 1981). Dit is afhankelijk van welke soort jaloezie er speelt. In dit onderzoek wordt de nadruk gelegd op de typologie van Buunk (1997). Veel van de bestaande onderzoeken gaan in op andere soorten jaloezie, dit toont de relevantie van dit onderzoek.

Een hoge relatielkwaliteit of -tevredenheid wordt geassocieerd met een hogere mate van reactieve jaloezie (Attridge, 2013; Barelds & Barelds-Dijkstra, 2007; Barelds & Dijkstra, 2006; Buunk & Dijkstra, 2021). Indien een partner heel belangrijk voor een individu is en daarbij een hoge mate van relatietevredenheid heeft, zal die persoon ook vatbaarder zijn voor reactieve jaloezie uit angst om de relatie te verliezen (Attridge, 2013; Nadler & Dotan, 1992).

Reactieve jaloezie kan een teken zijn dat partners om elkaar geven en hun relatie voldoende waarderen om deze te willen beschermen (Barelds & Dijkstra, 2006; Buss, 2000). Het kan voor positieve veranderingen zorgen, zoals een open communicatie en meer inspanning van beide partners met als doel om de relatie te beschermen en behouden (Buss, 2000; Buunk & Dijkstra, 2021).

In contrast heeft angstige jaloezie een negatief verband met relatiekwaliteit en -tevredenheid, omdat het pathologisch van aard kan zijn (Barelds & Barelds-Dijkstra, 2007; Buunk & Dijkstra, 2021). Het kan voorkomen uit onzekerheid en wantrouwen of uit een gevoel van bedreiging wat kan opspelen in een ontevreden of instabiele relatie (Barelds & Dijkstra, 2006; Newberry, 2010). Als er sprake is van een hoge relatietevredenheid, zullen partners minder vatbaar zijn voor gevoelens van onzekerheid en bedreiging, waardoor er minder sprake zal zijn van angstige en preventieve jaloezie (Feng, 2003; Rydell et al., 2004). Hieruit blijkt dat de perceptie van ontevredenheid in een relatie een belangrijke rol speelt in de mate van jaloezie. Wanneer een individu het gevoel heeft dat zijn partner ontevreden is in de relatie, zal dit meer jaloezie oproepen, omdat deze perceptie onzekerheid en angst teweegbrengt (White, 1981). Voor preventieve jaloezie geldt dat het verband met relatietevredenheid afhankelijk is van hoe deze vorm van jaloezie zich uit. Preventieve jaloezie kan zowel positieve als negatieve gedragingen uitlokken als poging om een waardevolle relatie te behouden (Barelds & Dijkstra, 2006). Het kan zich bijvoorbeeld uiten in het geven van cadeaus om de partner geïnteresseerd te houden of het kan zich uiten in controlerend gedrag. Afhankelijk hiervan heeft het positieve of negatieve verbanden met de relatietevredenheid (Barelds & Barelds-Dijkstra, 2007; Buunk & Dijkstra, 2021). Echter heeft deze vorm van jaloezie ook een potentieel pathologische kant. Dit komt doordat preventieve jaloezie, vooral in afwezigheid van een reële bedreiging, kan leiden tot overmatig controlerend gedrag en wantrouwen. Deze negatieve aspecten kunnen spanningen en

conflicten veroorzaken, wat uiteindelijk de relatietevredenheid kan verminderen. Daarom wordt er een negatief verband verwacht tussen preventieve jaloezie en relatietevredenheid.

In dit huidige onderzoek wordt er verwacht dat er een positief verband is tussen relatietevredenheid en reactieve jaloezie (hypothese 1). Er wordt verder verwacht dat er een negatief verband is tussen relatietevredenheid en angstige en preventieve jaloezie (hypothese 2).

Commitment als Mediator

Commitment is een veelzijdig en complex begrip, maar het kan worden omschreven als de intentie van partners om op de lange termijn in een relatie te blijven. Hierbij spelen hun psychologische gehechtheid en onderlinge afhankelijkheid aan elkaar een sterke rol (Arriaga & Agnew, 2001; Le & Agnew, 2003; Rusbult & Buunk, 1993). De mate van commitment kan worden voorspeld aan de hand van het investeringsmodel van Rusbult (1983). Deze theorie vindt zijn wortels in de interdependentietheorie van Kelley en Thibaut (1978). Het investeringsmodel stelt dat een sterke mate van commitment in een relatie voortkomt uit een hoge relatietevredenheid, een lage waargenomen kwaliteit van alternatieven voor de relatie en grote investeringen (Pytlak et al., 2015; Rusbult et al., 1998). Concluderend kan er gesteld worden dat commitment gezien kan worden als de mate waarin positieve aspecten van een relatie de negatieve aspecten overstijgen (Le & Agnew, 2003; Rusbult, 1983; Rusbult & Buunk, 1993).

Uit het investment model van Rusbult (1983) blijkt dat relatietevredenheid een belangrijke voorspeller is van commitment. Rusbult (1983) toonde namelijk aan dat relatietevredenheid één van de drie primaire factoren is die iemands commitment aan een partner beïnvloedt. Relatietevredenheid wordt gezien als een resultaat van de balans tussen beloningen en kosten van de relatie (Le & Agnew, 2003; Rusbult, 1983). Met beloningen worden de positieve aspecten bedoeld die men uit de relatie haalt en met kosten worden de

negatieve aspecten of offers bedoeld die men voor de relatie moet maken. Wanneer mensen zeer tevreden zijn met hun relatie, voelen ze zich doorgaans meer toegewijd, omdat ze de relatie als waardevol en bevredigend beschouwen (Rusbult, 1983).

Commitment is op zijn beurt weer een belangrijke voorspeller voor de mate van jaloezie in een relatie (Pytlak et al., 2015; Rusbult, 1983). Uit het investeringsmodel van Rusbult (1983) blijkt namelijk dat in relaties met een hoge mate van commitment sneller jaloers gedrag vertoond wordt. Dit komt doordat deze partners meer geïnvesteerd hebben in een relatie, waardoor ze ook meer te verliezen hebben en dus meer moeite doen om de relatie te behouden (Pytlak et al., 2015; Rusbult, 1983; Rydell et al.; 2004). Uit het onderzoek van Feng (2003) blijkt dat bij een hoge mate van commitment een mindere mate van negatieve jaloezie vertoond wordt. Negatieve jaloezie kan bestaan uit surveillance gedrag of het verbieden van contact tussen de partner en potentiële rivalen. Dit wordt ook wel angstige of preventieve jaloezie genoemd, omdat het pathologisch van aard is en het gericht is op potentiële bedreigingen (Buunk & Dijkstra, 2021). Rydell en collega's (2004) bevestigen deze bevindingen, zij tonen aan dat de mate van commitment een beschermende factor kan zijn, waarbij sterk gecommitteerde partners beter in staat zijn om potentiële bedreigingen zoals aantrekkelijke alternatieven te weerstaan zonder verhoogde negatieve jaloezie te voelen. Echter, wanneer er sprake is van onaantrekkelijke alternatieven, ervaren deze partners wel meer jaloezie. Dit komt doordat onaantrekkelijke alternatieven de perceptie versterken dat de huidige partner de beste optie is. Als de huidige relatie dan toch bedreigd wordt, bijvoorbeeld door problemen binnen de relatie, voelt de partner een grotere dreiging omdat er geen betere alternatieven beschikbaar lijken te zijn. Dit versterkt het gevoel van afhankelijkheid en de angst om de huidige relatie te verliezen, wat leidt tot meer jaloezie (Rydell et al., 2004). Ook hierbij gaat het over een potentiële bedreigingen, dit is in tegenstelling met reactieve jaloezie, welke alleen voortkomt uit een daadwerkelijke vorm van ontrouw. Reactieve jaloezie zal

eerder optreden in hoog gecommiteerde partnerrelaties waar sprake is van een daadwerkelijke bedreiging van de relatie (Buunk & Dijkstra, 2021; Rusbult, 1983). Een gevoel van bedreiging speelt dus een belangrijke rol in de relatie tussen commitment en jaloezie. Partners die een sterke mate van commitment ervaren en een reële bedreiging waarnemen, zijn geneigd eerder jaloers te reageren dan diegenen die geen bedreiging voelen (Rydell et al., 2004).

Zoals duidelijk is geworden heeft relatietevredenheid een verband met commitment (Rusbult, 1983). Commitment is daarnaast weer een belangrijke voorspeller voor jaloezie (Guerrero & Andersen, 1998; Feng, 2003; Pytlak et al., 2015; Rusbult, 1983; Rydell et al., 2004). Daarom wordt er in dit huidige onderzoek verwacht dat commitment als mediator kan fungeren in het verband tussen relatietevredenheid en de drie soorten jaloezie (hypothese 3).

Het Huidige Onderzoek

Er kan gesteld worden dat er veel onderzoeken te vinden zijn die gaan over relatietevredenheid, jaloezie en commitment. Er is echter nog een schaarste aan onderzoeken die specifiek ingaan op de verbanden tussen alle drie de variabelen en daarbij ook de typologie van jaloezie aanhouden zoals Buunk (1997) die onderscheidt. Het huidige onderzoek gaat over het verband tussen relatietevredenheid en de drie soorten jaloezie: reactieve, angstige en preventieve. Uit eerder onderzoek blijkt dat reactieve jaloezie kan ontstaan wanneer partners om elkaar geven en dat deze vorm van jaloezie kan fungeren als een teken van liefde om de relatie te beschermen. (Barelds & Barelds-Dijkstra, 2007; Barelds & Dijkstra, 2022; Dainton & Gross, 2008). Bij een hoge relatietevredenheid zullen er minder gevoelens van onzekerheid en bedreiging plaatsvinden, waardoor angstige en preventieve jaloezie verminderd wordt (Feng, 2003; Rydell et al., 2004). Daarnaast blijkt uit onderzoek van Rusbult (1983) dat relatietevredenheid een positief verband heeft met commitment in partnerrelaties en dat commitment een voorspeller is voor de mate van jaloezie in een relatie

(Guerrero & Andersen, 1998; Feng, 2003; Pytlak et al., 2015; Rusbult, 1983; Rydell et al., 2004). Daarom wordt in dit huidige onderzoek onderzocht of commitment een mediërende rol heeft in het verband tussen relatietevredenheid en de drie soorten jaloezie. De hypothesen van dit onderzoek luiden als volgt:

Hypothese 1: er wordt een positief verband verwacht tussen relatietevredenheid en reactieve jaloezie.

Hypothese 2: er wordt een negatief verband verwacht tussen relatietevredenheid en angstige en preventieve jaloezie.

Hypothese 3: commitment is een mediator in het verband tussen relatietevredenheid en de drie soorten jaloezie.

In Figuur 1 is een schematische weergave van deze hypothesen te vinden waarin het verband tussen de variabelen wordt getoond.

----- Voeg hier Figuur 1 in -----

Methode

Procedure en Participanten

De participanten zijn geworven door zes psychologiestudenten van de Rijksuniversiteit Groningen. De participanten vulden een serie vragenlijsten in via het online onderzoeksplatform Qualtrics. De uitnodiging om aan het onderzoek deel te nemen en de link naar deze online vragenlijst zijn door de studenten rondgestuurd naar personen in hun omgeving via diverse social media platformen. De inclusiecriteria voor de deelnemers was een leeftijd vanaf 18 jaar en het hebben van een partnerrelatie. Bij de start van de vragenlijst kregen de participanten informatie over het onderzoek, waarna ze *informed consent* moesten geven.

Indien participanten samen met hun partner deelnamen aan het onderzoek, werd hen gevraagd om gezamenlijk een willekeurige code te bedenken en deze voorafgaand aan het

onderzoek in te vullen. Op deze manier konden resultaten van partners anoniem aan elkaar gekoppeld worden. Er waren 357 respondenten; hiervan zijn 97 deelnemers verwijderd. Deze deelnemers hadden meer dan 10% missende waarden op de vragenlijsten in het onderzoek. Vooraf was bepaald deze arbitraire grens van 10% missende waarden als exclusie criterium te gebruiken. De uiteindelijke steekproef bestond daarmee uit 260 deelnemers, waarvan 81 mannen (31.2%) en 169 vrouwen (65.0%) en 10 deelnemers (3.8%) die zich niet als man of vrouw identificeerden. Binnen de steekproef waren er 56 stellen. De leeftijd van de deelnemers varieerde van 18 tot 80 jaar (range = 18-80). De gemiddelde leeftijd was 34.5 jaar ($SD = 14.5$). Er waren 234 heteroseksuele (90%), 11 homoseksuele (4.2%), 10 biseksuele (3.8%), 2 panseksuele (0.8%) en 2 aseksuele (0.8%) individuen. Eén individu had een andere seksuele voorkeur, namelijk bi-curious (0.4%). Het onderzoek was vooraf goedgekeurd door de ethische commissie van de Gedrags- en maatschappijwetenschappen aan de Rijksuniversiteit Groningen (PSY-2324-S-0366). Alvorens de analyse uitgevoerd werd, is er gekeken of de data voldeed aan alle vereiste assumpties. De assumptie van homoscedasticiteit, normaliteit en multicollineariteit zijn niet geschonden.

Instrumenten

Relatietevredenheid

Voor het meten van de relatietevredenheid is gebruik gemaakt van vijf vragen die in de handleiding van de NRV-2 (Barelds, in druk) worden beschreven. Dit zijn de volgende vijf vragen: ‘Hoe tevreden bent u, al met al, met uw relatie?’, ‘Hoe tevreden bent u, al met al, met uw partner?’, ‘Hoe is de kwaliteit van uw huidige relatie, volgens u, vergeleken met die van andere personen?’, ‘In hoeverre lijkt uw huidige relatie op de voor u ideale relatie?’ en ‘In hoeverre lijkt uw huidige partner op de voor u ideale partner?’. Deze vragen worden beantwoord op een zevenpuntsschaal (deze verschilt per vraag: zie Appendix A). De betrouwbaarheid in het huidige onderzoek was gelijk aan $\lambda_2 = .88$.

Jaloezie

Voor het meten van jaloezie is er gebruikt gemaakt van de Three Types of Jealousy Scale (TTJS; Barelds & Dijkstra, 2022; Buunk, 1997). Deze schaal meet de drie vormen van jaloezie: reactieve, angstige en preventieve. De TTJS bestaat in totaal uit vijftien items. Deze zijn evenredig verdeeld over de drie schalen van jaloezie. De items werden beantwoord op een vijfpuntsschaal. De items die betrekking hebben op reactieve jaloezie komen uit een aangepaste versie van de *Anticipated Sexual Jealousy Scale* (Buunk, 1990). Deze items meten de reactie van de deelnemer op intieme en flirterige concrete gedragingen van een partner. Voorbeelden van vragen uit de subschaal voor reactieve jaloezie zijn: ‘Hoe zou u het vinden als uw partner zou flirten met een ander?’ en ‘Hoe zou u het vinden als uw partner persoonlijke dingen zou bespreken met een ander?’. De vijfpuntsschaal gaat hier van 1 = niet vervelend, tot 5 = heel erg vervelend. De subschaal heeft een betrouwbaarheid van $\lambda^2 = 0.81$ in het huidige onderzoek. Preventieve jaloezie wordt gemeten door te vragen in welke mate de deelnemer geneigd is om onschuldige en niet expliciet flirterige gedragingen van hun partner met leden van het voorkeursgeslacht te veroordelen en te willen voorkomen. Items voor deze subschaal zijn onder andere ‘Ik wil niet dat mijn partner te veel met andere mensen in aanraking komt’ en ‘Ik vind het moeilijk om mijn partner vrij te laten’. De antwoordschaal liep van 1 = niet van toepassing, tot 5 = heel goed van toepassing. De betrouwbaarheid van deze subschaal is gelijk aan $\lambda^2 = 0.78$ in dit huidige onderzoek. De laatste vorm van jaloezie die wordt gemeten is angstige jaloezie. Deze subschaal meet tot in welke mate en hoe vaak de deelnemer nadenkt over en angstig is voor eventueel romantisch en seksueel contact van hun partner met een lid van hun voorkeursgeslacht. Deze subschaal wordt beoordeeld op een schaal van 1 = nooit, tot 5 = altijd. Voorbeelden van vragen uit de subschaal voor angstige jaloezie zijn ‘Ik pieker erover dat mijn partner met iemand anders een seksuele relatie zou

kunnen hebben' en 'Ik pieker erover dat mijn partner mij zou kunnen verlaten voor een ander'. De betrouwbaarheid van deze subschaal is gelijk aan $\lambda^2 = 0.86$

Commitment

Om de commitment van de participanten aan hun relatie te meten is gebruikgemaakt van een verkorte versie van de Investment Model Scale van Rusbult et al., (1986). Meer specifiek is gebruikgemaakt van de drie hoogst ladende items van de schaal (gebaseerd op eerdere factoranalytisch onderzoek; de schaal bestaat oorspronkelijk uit zeven items). De items zijn: 'Ik wil dat onze relatie nog heel lang duurt', 'Ik ben vastbesloten de relatie met mijn partner in stand te houden' en 'Ik voel me erg sterk verbonden met mijn partner'. Deze drie items worden beantwoord op een 5 puntsschaal (1 = sterk mee oneens, 5 = sterk mee eens). De betrouwbaarheid in het huidige onderzoek is gelijk aan $\lambda^2 = .87$.

Resultaten

Beschrijvende statistieken

Voor het testen van hypothese 1 en 2 zijn de correlaties tussen de onderzoeksvariabelen berekend. De resultaten hiervan zijn samen met de gemiddelden en standaarddeviaties te vinden in Tabel 1. Voor het interpreteren van de correlatiecoëfficiënten zijn de richtlijnen van Cohen (1988) aangenomen. Hierbij geldt een zwakke correlatie bij $.10 < r < .30$, een matige correlatie bij $.30 < r < .50$ en een sterke correlatie bij $r > .50$.

----- Voeg hier Tabel 1 in -----

In Tabel 1 zijn alle correlaties weergegeven. Hypothese 1 stelt dat er een positieve correlatie is tussen relatietevredenheid en reactieve jaloezie. De resultaten bevestigen deze positieve correlatie, echter is dit verband zeer zwak en niet significant ($r = .07, p > .05$). Er kan geconcludeerd worden dat hypothese 1 niet door de data wordt ondersteund. Hypothese 2 stelt dat er een negatief verband is tussen relatietevredenheid en zowel angstige als preventieve jaloezie. Zoals in Tabel 1 af te lezen valt, heeft relatietevredenheid een zwakke

negatieve correlatie met angstige jaloezie, deze correlatie is significant ($r = -.18, p < .01$).

Tussen relatietevredenheid en preventieve jaloezie is er een zeer zwakke negatieve correlatie gevonden ($r = -.06, p > .05$), maar dit verband is niet significant. Hypothese 2 wordt deels ondersteund door de data. Relatietevredenheid heeft wel een significant verband met angstige jaloezie, maar niet met reactieve en preventieve jaloezie.

Het Mediatie-effect van Commitment

Resultaten voor de derde hypothese, waarbij er verwacht wordt een mediatie-effect te vinden van commitment in de relatie tussen relatietevredenheid en de drie soorten jaloezie, zijn verkregen met behulp van de PROCESS Macro van Hayes via SPSS versie 29 (Hayes, 2013). De analyse is gedaan op basis van model 4, aangezien er sprake is van een enkele mediatie (commitment), met een onafhankelijke X (relatietevredenheid) en een afhankelijke Y (de drie soorten jaloezie). De analyse is gedaan met een 95% betrouwbaarheidsinterval en een significantieniveau van .05. De analyse is apart uitgevoerd voor elk van de drie afhankelijke variabelen (de drie soorten jaloezie).

----- Voeg hier Tabel 2 en 3 in -----

In Tabel 2 en 3 zijn de resultaten van de hoofd- en mediatie-effecten te vinden. Allereerst is het hoofdeffect onderzocht tussen relatietevredenheid en reactieve jaloezie, hieruit blijkt niet een significant effect ($b = -.0009$; 95% CI [-.1532; .1515]), het betrouwbaarheidsinterval bevat namelijk een nul. De mediatie analyse toonde wel een significant indirect effect aan, commitment heeft dus een mediërende rol tussen relatietevredenheid en reactieve jaloezie ($b = .0963$; 95% CI [.0101; .1745]). Het hoofdeffect tussen relatietevredenheid en angstige jaloezie is significant ($b = -.1288$; 95% CI [-.2184; -.0393]). Het mediatie-effect van commitment tussen relatietevredenheid en angstige jaloezie is niet significant ($b = .0252$; 95% CI [-.0242; .0770]), commitment heeft dus geen mediërende rol tussen deze variabelen. Ten slotte is het hoofdeffect tussen relatietevredenheid

en preventieve jaloezie onderzocht, de resultaten tonen hier geen significant effect aan ($b = .0140$; 95% CI $[-.0556; .0837]$). Echter heeft commitment tussen deze twee variabelen wel een mediërend effect, het mediatie-effect is namelijk significant ($b = -.0082$; 95% CI $[-.0454; .0298]$). Hypothese 3, waarin verondersteld werd dat commitment een mediator is in het verband tussen relatietevredenheid en de drie soorten jaloezie kan deels verworpen worden. Commitment is namelijk wel een mediator tussen relatietevredenheid en reactieve en preventieve jaloezie, maar het is geen mediator tussen relatietevredenheid en angstige jaloezie.

Discussie

Het doel van dit onderzoek was het analyseren van het verband tussen relatietevredenheid en de drie vormen van jaloezie: reactieve, preventieve en angstige jaloezie. Daarnaast is er onderzocht of commitment een mediërende rol heeft in dit verband. Resultaten toonden geen positief verband aan tussen relatietevredenheid en reactieve jaloezie, de eerste hypothese is hiermee niet bevestigd. Deze bevindingen worden ondersteund door Ventura-León & Lino-Cruz (2023), waaruit blijkt dat jaloezie geen direct verband heeft met relatietevredenheid, zonder tussenkomst van andere variabelen zoals commitment en intimiteit. Bij een lage mate van commitment ervaren partners ook minder snel een vorm van bedreiging in een relatie, waardoor er minder kans is op het vertonen van jaloezie (Rydell et al., 2004).

De tweede hypothese veronderstelde een negatief verband te vinden tussen relatietevredenheid en angstige en preventieve jaloezie. Deze hypothese wordt deels ondersteund door de data. Er is namelijk een negatief verband gevonden tussen relatietevredenheid en angstige jaloezie. Angstige jaloezie kan voortkomen uit onzekerheid en wantrouwen of uit een gevoel van bedreiging wat kan opspelen in een ontevreden of instabiele relatie (Barelds & Dijkstra, 2006; Newberry, 2010). De resultaten tonen geen

verband aan tussen relatietevredenheid en preventieve jaloezie. Dit kan verklaard worden door het feit dat preventieve jaloezie zowel positieve als negatieve reacties kan uitlokken, zo kan het leiden tot het geven van geschenken om de interesse van de partner vast te houden, maar het kan ook resulteren in controlerend gedrag (Barelds & Barelds-Dijkstra, 2007; Buunk & Dijkstra, 2021). Afhankelijk hiervan heeft het positieve of negatieve verbanden met de relatietevredenheid, waardoor het effect op relatietevredenheid wordt geneutraliseerd en dit kan verklaren waarom er geen verband gevonden is.

Allerlaatst veronderstelde de derde hypothese dat commitment een mediator is in de relatie tussen relatietevredenheid en de drie soorten jaloezie. Deze hypothese wordt gedeeltelijk ondersteund door de data. De resultaten tonen namelijk aan dat commitment wel een mediërende rol speelt in de relatie tussen relatietevredenheid en reactieve jaloezie. Deze bevindingen worden ondersteund door eerder onderzoek (Rusbult, 1983; Ventura-León & Lino-Cruz; 2023). Rusbult (1983) heeft onderzocht dat relatietevredenheid één van de belangrijke voorspellers is voor commitment. Daarnaast blijkt dat partners die een hoge mate van commitment ervaren in hun relatie, ook sneller reactieve jaloezie vertonen (Buunk & Dijkstra, 2021; Rusbult, 1983). Een verklaring hiervoor is dat deze partners meer geïnvesteerd hebben in hun relatie en daardoor ook meer moeite doen om de relatie te behouden (Pytlak et al., 2015; Rydell et al.; 2004). Guerrero en Andersen (1998) bevestigen deze bevindingen, zij tonen in hun onderzoek aan dat bij hoog gecommiteerde partnerrelaties meer gebruik wordt gemaakt van constructieve communicatiestrategieën. Een constructieve uiting van jaloezie kenmerkt zich door een open en eerlijke houding, die er op gericht is de relatie te versterken of herstellen. Dit kan geschaald worden onder reactieve jaloezie, omdat het een gezonde uiting van jaloezie is (Barelds & Barelds-Dijkstra, 2007; Buunk & Dijkstra, 2021).

Commitment heeft geen mediërend effect in de relatie tussen relatietevredenheid en angstige jaloezie. Een verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat er al een hoofdeffect gevonden

is tussen relatietevredenheid en angstige jaloezie. Het directe verband verklaard dus al voor een groot deel de variatie in angstige jaloezie, waardoor er weinig ruimte overblijft voor commitment als mediator. Relatietevredenheid en commitment zijn namelijk sterk aan elkaar verbonden (Rusbult, 1983).

Er is daarnaast wel een mediërend effect van commitment gevonden tussen relatietevredenheid en preventieve jaloezie. Dit is congruent met eerdere bevindingen waaruit naar voren kwam dat bij een hoge mate van commitment de angst is voor mogelijke bedreigingen in de relatie kan verminderen, wat kan resulteren in een vermindering van preventieve jaloezie (Rydell et al, 2004). Daarnaast zorgt een hoge mate van commitment voor een vermindering in negatieve jaloezie (Feng, 2003). Negatieve jaloezie kan bestaan uit bijvoorbeeld surveillance gedrag als poging om een waardevolle relatie te behouden, dit is een vorm van preventieve jaloezie (Buunk, 1997; Buunk & Dijkstra, 2021; Feng, 2003). Het valt op dat er wel een indirect effect is tussen relatietevredenheid en reactieve jaloezie, maar geen totaal effect. Een verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat er sprake is van een suppressie effect. Dit houdt in dat tegengestelde effecten elkaar compenseren, waardoor er geen totaal effect wordt waargenomen. Er is namelijk een positief direct effect en een negatief indirect effect.

De bevindingen uit dit onderzoek zijn belangrijke implicaties voor relatietherapieën. Het is waardevol om cliënten voor te lichten over jaloezie en hen te helpen bij het omgaan met hun gevoelens van jaloezie om de relatietevredenheid te bevorderen. Een therapeut kan bijvoorbeeld uitleggen dat reactieve jaloezie gezien kan worden als een teken van liefde en dat het normale en gezonde gevoelens zijn mits ze op een constructieve manier geuit worden (Buunk & Dijkstra, 2021, Guerrero & Andersen, 1998; Guerrero et al., 2011). Aangezien angstige jaloezie vaker voorkomt in relaties die minder stabiel zijn of waar ontevredenheid een rol speelt, kunnen therapeuten zich richten op het aanpakken van de onderliggende

onzekerheden en het bevorderen van open communicatie tussen partners (Barelds & Dijkstra, 2006; Newberry, 2010). Dit kan helpen de relatie te stabiliseren en de mate van angstige jaloezie te doen verminderen.

Sterktes en Beperkingen

Een van de sterktes van dit onderzoek is dat er gebruik is gemaakt van meetinstrumenten met een hoge betrouwbaarheid. Het betreft hier de vragenlijsten die gaan over relatietevredenheid, jaloezie en commitment. Een andere sterkte van dit onderzoek is dat er niet eerder onderzoek gedaan is naar het mediërende effect van commitment tussen relatietevredenheid en de drie soorten jaloezie. In de literatuur is een veelvoud aan onderzoeken te vinden die gaan over jaloezie, maar er is nog een schaarste aan onderzoek die gebruik maakt van de typologie van Buunk (1997).

Dit onderzoek kent ook een aantal beperkingen, waardoor de resultaten voorzichtig geïnterpreteerd dienen te worden. De eerste beperking is dat er gebruik gemaakt is van een zelf-rapportage vragenlijst. Een tekortkoming aan deze soort vragenlijsten is dat er een hoger risico is op het verkrijgen van sociaal-wenselijke antwoorden, het kan zijn dat de partners onbewust of bewust het gedrag van hun partner of de relatie positiever of negatiever rapporteren. Dit kan invloed hebben op de construct validiteit, omdat de gegevens niet accuraat reflecteren wat de participanten werkelijk denken en voelen. Daarnaast is het belangrijk op te merken dat voor de huidige these enkel gebruikgemaakt is van gegevens uit één bron, ook wel *single source data* genoemd. Dit beperkt de diepte van de gegevens, omdat de perceptie van de andere partner in de relatietevredenheid en de mate van commitment niet zijn onderzocht. Partners kunnen verschillen in hoe ze de dynamiek van hun relatie ervaren. Voor toekomstig onderzoek zou het waardevol zijn om data van beide partners te verzamelen en deze aan elkaar te koppelen. Dit zou een meer genuanceerd beeld geven van hoe partners hun relatie beoordelen en kan de kans op sociaal wenselijke antwoorden minimaliseren. Een

andere limitatie van het onderzoek is dat het uitgevoerd is op basis van een cross-sectioneel design, er kunnen daarom geen uitspraken worden gedaan over causaliteit. Voor vervolgonderzoek wordt een longitudinale studie aanbevolen, zodat er meer inzicht verkregen kan worden in causale verbanden. Een derde limitatie is dat er gebruik gemaakt is van een Gelegenheidssteekproef, aangezien de steekproef enkel uit bekenden van psychologiestudenten bestaat. Hierdoor kan het zijn dat de steekproef niet representatief is voor de Nederlandse bevolking, wat de externe validiteit kan aantasten. Uit de demografische gegevens valt bijvoorbeeld op dat vrouwen in het onderzoek zijn oververtegenwoordigd, ook kan het zijn dat het grootste gedeelte van de steekproef hoger opgeleiden betreft. Voor vervolgonderzoek zou er gekozen kunnen worden voor een eenvoudig willekeurige steekproef, zodat de externe validiteit van het onderzoek verhoogd kan worden. Een laatste aanbeveling voor vervolgonderzoek is om meer mensen met relatieproblemen, zoals jaloezie, te includeren in het onderzoek. Zodat er een nog nauwkeuriger beeld geschetst kan worden in het verband tussen relatietevredenheid en jaloezie. Zodoende kan beter begrepen worden welke factoren bijdragen aan jaloezie en kunnen er gerichte interventies en therapieën ontwikkeld worden voor koppels die met dergelijke problemen kampen.

Referenties

- Arriaga, X. B., & Agnew, C. R. (2001). Being Committed: Affective, Cognitive, and Conative Components of Relationship Commitment. *Personality & Social Psychology Bulletin*, 27(9), 1190–1203. <https://doi.org/10.1177/0146167201279011>
- Attridge, M. (2013). Jealousy and Relationship Closeness. *SAGE Open*, 3(1), 215824401347605. <https://doi.org/10.1177/2158244013476054>
- Barelds, D.P.H. (in druk). *Nederlandse Relatievragenlijst 2*. Amsterdam: Boom.
- Barelds, D. P. H., & Barelds-Dijkstra, P. (2007). Relations between different types of jealousy and self and partner perceptions of relationship quality. *Clinical Psychology & Psychotherapy/Clinical Psychology And Psychotherapy*, 14(3), 176–188. <https://doi.org/10.1002/cpp.532>
- Barelds, D. & Dijkstra, P. (2022). Meten van drie soorten jaloezie met de Three Types of Jealousy Scale. *Tijdschrift voor Gedragstherapie*, 2022(3),
- Barelds, D. P. H., & Dijkstra, P. (2006). Reactive, Anxious and Possessive Forms of Jealousy and Their Relation to Relationship Quality Among Heterosexuals and Homosexuals. *Journal Of Homosexuality*, 51(3), 183–198. https://doi.org/10.1300/j082v51n03_09
- Baumeister, R. F., & Leary, M. R. (1995). The need to belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin*, 117(3), 497–529. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.117.3.497>
- Buss, D. M. (2000). The dangerous passion: why jealousy is as necessary as love and sex. *Choice (Chicago, Ill.)*, 37(11), 37–6552. <https://doi.org/10.5860/choice.37-6552>
- Buunk, A. (1997). Personality, birth order and attachment styles as related to various types of jealousy. *Personality and Individual Differences*, 23(6), 997-1006.
- Buunk, A. P., & Dijkstra, P. (2021). Three types of jealousy and their relation to dependency, uncertainty and satisfaction. *Indiana J. Humanit. Soc. Sci*, 2, 43-52.

- Dainton, M., & Gross, J. (2008). The Use of Negative Behaviors to Maintain Relationships. *Communication Research Reports*, 25(3), 179–191.
<https://doi.org/10.1080/08824090802237600>
- Dandurand, C. (2013). *Jealousy, intimacy, and couple satisfaction: A romantic attachment perspective*. University of Ottawa (Canada).
- Davis, A. C., Desrochers, J., DiFilippo, A., Vaillancourt, T., & Arnocky, S. (2018). Type of jealousy differentially predicts cost-inflicting and benefit-provisioning mate retention. *Personal Relationships*, 25(4), 596–610. <https://doi.org/10.1111/pere.12262>
- Dijkstra, P., Barelds, D. P. H., & Groothof, H. A. K. (2010). An inventory and update of jealousy-evoking partner behaviors in modern society. *Clinical Psychology and Psychotherapy*, 17(4), 329–345. <https://doi.org/10.1002/cpp.668>
- Feng, M. H. (2003). An examination of the relationships between communicative responses to romantic jealousy and commitment. *University of Hawaii*.
<https://scholarspace.manoa.hawaii.edu/handle/10125/7100>
- Guerrero, L. K., & Andersen, P. E. (1998). Jealousy experience and expression in romantic relationships. *Handbook of Communication and Emotion*, 155-188.
<https://doi.org/10.1016/b978-012057770-5/50008-4>
- Guerrero, L. K., Hannawa, A. F., & Babin, E. A. (2011). The Communicative Responses to Jealousy Scale: Revision, Empirical Validation, and Associations with Relational Satisfaction. *Communication Methods and Measures*, 5(3), 223–249.
<https://doi.org/10.1080/19312458.2011.596993>
- Guerrero, L.K., Trost, M.R., & Yoshimura, S.M. (2005). Romantic jealousy: Emotions and communicative responses. *Personal Relationships*, 12(2), 233–252.
<https://doi.org/10.1111/j.1350-4126.2005.00113.x>

- Hayes, A. F. (2013). Introduction to Mediation, Moderation, and Conditional Process Analysis: A Regression-Based Approach. New York, NY: The Guilford Press. *Journal of Educational Measurement, 51*(3), 335–337. <https://doi.org/10.1111/jedm.12050>
- Kelley, H. H., & Thibaut, J. W. (1978). Interpersonal relations: A theory of interdependence. New York: Wiley.
- Le, B., & Agnew, C. R. (2003). Commitment and its theorized determinants: A meta-analysis of the Investment Model. *Personal Relationships, 10*(1), 37–57. <https://doi.org/10.1111/1475-6811.00035>
- Mathes, E. W. (1986). Jealousy and Romantic Love: A Longitudinal Study. *Psychological Reports, 58*(3), 885–886. <https://doi.org/10.2466/pr0.1986.58.3.885>
- Nadler, A., & Dotan, I. (1992). Commitment and rival attractiveness: Their effects on male and female reactions to jealousy-arousing situations. *Sex Roles, 26–26*(7–8), 293–310. <https://doi.org/10.1007/bf00289913>
- Newberry, M. A. (2010). The Positive and Negative Effects of Jealousy on Relationship Quality: A Meta-Analysis Quality: A Meta-Analysis. *University of North Florida*.
- Pfeiffer, S.M., & Wong, P.T.P. (1989). Multidimensional jealousy. *Journal of Social and Personal Relationships, 6*, 181–196. <https://doi.org/10.1177/026540758900600203>
- Pytlak, M. A., Zerega, L. M., & Houser, M. L. (2015). Jealousy Evocation: Understanding Commitment, Satisfaction, and Uncertainty as Predictors of Jealousy-Evoking Behaviors. *Communication Quarterly, 63*(3), 310–328. <https://doi.org/10.1080/01463373.2015.1039716>
- Rusbult, C. E., Agnew, C., & Arriaga, X. (2011). The investment model of commitment processes. *Department of Psychological Sciences Faculty Publications, 26*.
- Rusbult, C. E. (1983). A longitudinal test of the investment model: The development (and deterioration) of satisfaction and commitment in heterosexual involvements. *Journal*

Of Personality And Social Psychology, 45(1), 101–117. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.45.1.101>

Rusbult, C. E., & Buunk, B. P. (1993). Commitment processes in close Relationships: An Interdependence analysis. *Journal Of Social And Personal Relationships*, 10(2), 175–204. <https://doi.org/10.1177/026540759301000202>

Rusbult, C. E., Martz, J. M., & Agnew, C. R. (1998). The Investment Model Scale: Measuring commitment level, satisfaction level, quality of alternatives, and investment size. *Personal Relationships*, 5(4), 357–387. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.1998.tb00177.x>

Rydell, R. J., McConnell, A. R., & Bringle, R. G. (2004). Jealousy and commitment: Perceived threat and the effect of relationship alternatives. *Personal Relationships*, 11(4), 451–468. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2004.00092.x>

Van Paassen, F. (2015). Afgunst en jaloezie in psychotherapie. *Tijdschrift Voor Psychotherapie*, 41(2), 115–131. <https://doi.org/10.1007/s12485-015-0017-8>

Ventura-León, J., & Lino-Cruz, C. (2023). Love, jealousy, satisfaction and violence in young couples: A network analysis. *PLoS one*, 18(5), <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0285555>

White, G.L. (1981). Jealousy and partner's perceived motives for attraction to a rival. *Social Psychology Quarterly*, 44, 24–30.

Figuur 1

Schematische Weergave van de Hypotheses

Tabel 1*Pearson's Correlaties, Gemiddelden en Standaard Deviaties van de OnderzoeksvARIABLEN*

Variabelen	<i>M</i>	<i>SD</i>	1	2	3	4	5
1. Relatietevredenheid	30.40	4.06					
2. Commitment	13.88	1.89	.61**				
3. Reactieve jaloezie	16.28	4.42	.07	.16*			
4. Angstige jaloezie	7.74	2.90	-.18**	-.05	.20**		
5. Preventieve jaloezie	6.54	2.39	-.06	.02	.44**	.57**	

** $p < .01$, * $p < .05$

Tabel 2*PROCESS Macro Mediatie- Effect*

Jaloezie	<i>b</i>	95 % CI	
		LL	UL
Reactieve jaloezie	.0963	.0101	.1745
Angstige jaloezie	.0252	-.0242	.0770
Preventieve jaloezie	-.0082	-.0454	-.0298

b = effect grootte; CI = betrouwbaarheidsinterval; LL = *lower limit*; UL = *upper limit*.

Tabel 3*PROCESS Macro Hoofdeffect*

Jaloezie	<i>b</i>	95 % CI	
		LL	UL
Reactieve jaloezie	-.0009	-.1532	.1515
Angstige jaloezie	-.1288	-.2184	-.0393
Preventieve jaloezie	.0140	-.0556	.0837

b = effect grootte; CI = betrouwbaarheidsinterval; LL = *lower limit*; UL = *upper limit*.

Appendix A

Bachelorthese onderzoek

Start of Block: Intro en IC

Introttekst INFORMATIE OVER HET ONDERZOEK VERSIE VOOR DEELNEMERS “JALOEZIE IN PARTNERRELATIES”

PSY-2324-S-0366

- Waarom krijg ik deze informatie?

U bent uitgenodigd om mee te doen aan dit onderzoek, omdat u 18+ jaar oud bent en een partnerrelatie hebt.

Er zijn zes studenten van de Bachelor Psychologie aan de Rijksuniversiteit Groningen betrokken bij dit onderzoek. Dit zijn Janine Koetje, Lotte de Kraker, Alieke Dethmers, Florine Ancher, Jildou de Jong en Hester Bruinsma. Zij zijn verantwoordelijk voor het verzamelen, verwerken en analyseren van de onderzoeksdata en zij zullen resultaten publiceren. Dr. Dick Barelds heeft de rol van supervisor.

De startdatum van het onderzoek is 11 april 2024 en de einddatum is 11 mei 2024.

- Moet ik meedoen aan dit onderzoek?

Meedoen aan het onderzoek is vrijwillig. Wel is uw toestemming nodig. Lees deze informatie daarom goed door. Stel alle vragen die u misschien heeft, bijvoorbeeld omdat u iets niet begrijpt. Pas daarna besluit u of u wilt meedoen. Als u besluit om niet mee te doen, hoeft u niet uit te leggen waarom, en zal dit geen negatieve gevolgen voor u hebben. Dit recht geldt op elk moment, dus ook nadat u hebt toegestemd in deelname aan het onderzoek.

- Waarom dit onderzoek?

Het doel van het huidige onderzoek is om meer inzicht te krijgen in de rol van jaloezie in partnerrelaties.

- Wat vragen we van u tijdens het onderzoek?

U wordt eerst om toestemming tot deelname gevraagd. Daarna volgt er een vragenlijst die u kunt invullen. Deze vragenlijst gaat over verschillende onderwerpen, zoals jaloezie, relatietevredenheid en hoe u tegen uzelf en uw partner aankijkt. Het invullen van de vragenlijst duurt ongeveer 12 minuten. Het is belangrijk om u te realiseren dat er geen goede of foute antwoorden zijn. We zijn slechts in uw mening geïnteresseerd. **Indien uw partner ook mee doet aan dit onderzoek, probeer de vragenlijsten dan onafhankelijk van elkaar in te vullen.**

- Welke gevolgen kan deelname hebben?

Deelname aan dit onderzoek draagt bij aan ons begrip van de rol van jaloezie in partnerrelaties. Deelname aan het onderzoek heeft voor u geen nadelige gevolgen. Voor onderzoeksdoeleinden vragen we u ook om enkele demografische gegevens, zoals uw geslacht en leeftijd en uw seksuele voorkeur. U mag deze vragen overslaan als u ze niet wilt

beantwoorden. Het is niet mogelijk om u op basis van deze antwoorden te identificeren. Uw anonieme gegevens worden tien jaar bewaard op het netwerk van de RUG.

- Wat moet u nog meer weten?

U kunt altijd vragen stellen over het onderzoek: nu, tijdens het onderzoek, en na afloop. Dit kan door een van de betrokken onderzoekers te e-mailen:

h.bruinsma.2@student.rug.nl, j.h.koetje.1@student.rug.nl, l.w.de.kraker@student.rug.nl, a.dethmers@student.rug.nl, f.h.ancher@student.rug.nl, j.t.de.jong.6@student.rug.nl. Heeft u vragen/zorgen over uw rechten als onderzoeksdeelnemer of de uitvoering van het onderzoek? U kunt hierover ook contact opnemen met de Ethische Commissie Gedrags- en Maatschappijwetenschappen van de Rijksuniversiteit Groningen: ec-bss@rug.nl. Heeft u vragen of zorgen over hoe er met uw persoonsgegevens wordt omgegaan? U kunt hierover ook contact opnemen met de Functionaris Gegevensbescherming van de Rijksuniversiteit Groningen: privacy@rug.nl.

Als onderzoeksdeelnemer heeft u recht op een kopie van deze onderzoeksinformatie. Deze kunt u verkrijgen door een Print Screen te maken en deze op te slaan of door een foto te maken met een camera of telefoon.

U wordt hierna gevraagd om aan te geven of u bereid bent deel te nemen aan het onderzoek. Als u daartoe bereid bent, kunt u beginnen met het invullen van de vragenlijsten.

Informed consent • Ik heb de informatie over het onderzoek gelezen. Ik heb genoeg gelegenheid gehad om er vragen over te stellen.

- Ik begrijp waar het onderzoek over gaat, wat er van me gevraagd wordt, welke gevolgen deelname kan hebben, hoe er met mijn gegevens wordt omgegaan, en wat mijn rechten als deelnemer zijn.
- Ik begrijp dat deelname aan het onderzoek vrijwillig is. Ik kies er zelf voor om mee te doen. Ik kan op elk moment stoppen met meedoen. Als ik stop, hoef ik niet uit te leggen waarom. Stoppen zal geen negatieve gevolgen voor mij hebben.
- Ik geef hieronder aan waartoe ik bereid ben.

Ja, ik ben bereid deel te nemen aan het onderzoek (1)

Nee, ik ben niet bereid deel te nemen aan het onderzoek (2)

Meerderjarig Bent u meerderjarig?

- Ja (1)
- Nee (2)

Skip To: End of Survey If Bent u meerderjarig? = Nee

Q17 Heeft u op dit moment een partnerrelatie?

- Ja (1)
- Nee (2)

Skip To: End of Survey If Heeft u op dit moment een partnerrelatie? = Nee

---

Code Voor onderzoeksdoeleinden willen we graag de antwoorden van partners die beide meedoen aan dit onderzoek aan elkaar kunnen koppelen. Om er zeker van te zijn dat uw gegevens anoniem blijven, willen we u vragen om, als uw partner ook meedoet aan dit onderzoek, zelf een code voor u en uw partner te bedenken en die hieronder in te vullen. Indien beide partners dezelfde code invullen, weten we wie bij wie hoort. Deze code mag uit letters en/of cijfers bestaan, net wat u prettig of makkelijk vindt. Er zijn geen beperkingen wat betreft de lengte van deze code.

Als u alleen meedoet aan dit onderzoek, dus zonder uw partner, hoeft u hier niets in te vullen.

Vul hieronder alstublieft de code voor u en uw partner in (als uw partner ook mee doet aan dit onderzoek).

End of Block: Intro en IC

Start of Block: Biografische gegevens

Toelichting Hieronder staan enkele algemene vragen over uzelf en uw relatie.

Leeftijd Wat is uw leeftijd? (in hele jaren, bijvoorbeeld 25)

Geslacht Met welk geslacht identificeert u zich?

- Man (1)
  - Vrouw (2)
  - Ik identificeer mij als ... (3)
-

Dat wil ik niet zeggen (4)

Seksuele voorkeur Wat is uw seksuele voorkeur?

- Heteroseksueel (1)
- Homoseksueel (2)
- Biseksueel (3)
- Panseksueel (4)
- Aseksueel (5)

Anders, namelijk... (6) _____

Dat wil ik niet zeggen (7)

Relatie Wat is de status van uw relatie?

- Ik ben getrouwd (1)
- Ik heb een geregistreerd partnerschap (2)
- Ik woon samen, maar ben niet getrouwd en heb ook geen geregistreerd partnerschap (3)
- Ik heb een serieuze relatie, maar ik woon niet samen en ben niet getrouwd (4)
- Ik heb een relatie, maar die is niet heel serieus (5)
- Anders, namelijk (6) _____
- Geen van bovenstaande, ik heb geen relatie (7)

Skip To: End of Survey If Wat is de status van uw relatie? = Geen van bovenstaande, ik heb geen relatie

---

Exclusiviteit Wat is het meest waar voor uw huidige relatie?

- Deze is monogaam: we hebben alleen met elkaar een romantische en seksuele relatie (1)
  - Mijn partner en/of ik hebben, met elkaars instemming, een romantische en/of seksuele relatie met anderen (2)
  - Mijn partner en/of ik hebben, zonder elkaars instemming, een romantische en/of seksuele relatie met anderen (3)
-

relatieduur Wat is de duur van uw huidige relatie?

- < 1 jaar (1)
- 1 t/m 2 jaar (2)
- 3 t/m 5 jaar (3)
- 6 t/m 10 jaar (4)
- 11 t/m 20 jaar (5)
- 21 t/m 30 jaar (6)
- 31 t/m 40 jaar (7)
- 41 t/m 50 jaar (8)
- > 50 jaar (9)

End of Block: Biografische gegevens

Start of Block: Commitment en jaloezie

Commitment De volgende stellingen gaan over uw huidige relatie. Geef per stelling aan in hoeverre u het er mee eens bent.

	Sterk mee oneens 1 (1)	Mee oneens 2 (2)	Niet mee eens of oneens 3 (3)	Mee eens 4 (4)	Sterk mee eens 5 (5)
Ik wil dat onze relatie nog heel lang duurt. (1)	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben vastbesloten de relatie met mijn partner in stand te houden. (2)	☐	☐	☐	☐	☐
Ik voel me erg sterk verbonden met mijn partner. (3)	☐	☐	☐	☐	☐

Page Break

Jalintro

De volgende vragen gaan over jaloezie. We willen u vragen te denken aan de intieme relatie die u nu heeft. Klik bij de vragen steeds het antwoord aan dat het meest op u van toepassing is.

reactief *Hoe zou u het vinden wanneer uw partner het volgende zou doen?*

	Niet vervelend 1 (1)	Beetje vervelend 2 (2)	Tamelijk vervelend 3 (3)	Erg vervelend 4 (4)	Heel erg vervelend 5 (5)
Flirten met een ander. (1)	☐	☐	☐	☐	☐
Persoonlijke dingen bespreken met iemand van het geslacht waar uw partner op valt. (2)	☐	☐	☐	☐	☐
Seksueel contact hebben met een ander. (3)	☐	☐	☐	☐	☐
Intiem dansen met iemand van het geslacht waar uw partner op valt. (4)	☐	☐	☐	☐	☐
Iemand van het geslacht waar uw partner op valt bij een afscheid of begroeting op de mond zoenen. (5)	☐	☐	☐	☐	☐

angstig In hoeverre heeft u de volgende ervaringen?

	Nooit 1 (1)	Zelden 2 (2)	Soms 3 (3)	Vaak 4 (4)	Altijd 5 (5)
Ik maak me er zorgen over dat mijn partner iemand anders aantrekkelijker vindt dan mij. (1)	☐	☐	☐	☐	☐
Ik pieker erover dat mijn partner met iemand anders een seksuele relatie zou kunnen hebben. (2)	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben bang dat mijn partner seksueel in iemand anders geïnteresseerd is. (3)	☐	☐	☐	☐	☐
Ik maak me zorgen over wat er allemaal wel niet kan gebeuren wanneer mijn partner met andere personen (van het geslacht waar uw partner op valt) in aanraking komt. (4)	☐	☐	☐	☐	☐
Ik pieker erover dat mijn partner mij zou kunnen verlaten voor een ander. (5)	☐	☐	☐	☐	☐

preventief In hoeverre zijn de volgende uitspraken op u van toepassing?

	Niet van toepassing 1 (1)	2 (2)	3 (3)	4 (4)	Heel goed van toepassing 5 (5)
Ik wil niet dat mijn partner teveel met andere mensen (van het geslacht waar uw partner op valt) in aanraking komt. (1)	☐	☐	☐	☐	☐
Het is voor mij niet acceptabel dat mijn partner vriendschappelijk omgaat met andere mensen (van het geslacht waar uw partner op valt). (4)	☐	☐	☐	☐	☐
Ik verlang van mijn partner dat hij/zij niet naar andere mensen (van het geslacht waar uw partner op valt) kijkt. (5)	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben nogal bezitterig wat mijn partner betreft. (6)	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vind het moeilijk om mijn partner vrij te laten. (7)	☐	☐	☐	☐	☐

Page Break

relvr1 Hieronder staan ook weer enkele stellingen die gaan over intieme relaties. Het is de bedoeling dat u per stelling aangeeft in hoeverre u het er mee eens bent. Er zijn geen goede of foute antwoorden. Het gaat steeds om uw mening over uw relatie.

Hoe tevreden bent u, al met al, met uw relatie?

- zeer ontevreden1 (1)
  - ontevreden2 (6)
  - een beetje ontevreden3 (7)
  - niet tevreden of ontevreden4 (8)
  - een beetje tevreden5 (9)
  - tevreden6 (10)
  - zeer tevreden7 (11)
-

relvr2 Hoe tevreden bent u, al met al, met uw partner?

- zeer ontevreden1 (1)
  - ontevreden2 (6)
  - een beetje ontevreden3 (7)
  - niet tevreden of ontevreden4 (8)
  - een beetje tevreden5 (9)
  - tevreden6 (10)
  - zeer tevreden7 (11)
-

relvr3 Hoe is de kwaliteit van uw relatie, volgens u, vergeleken met de relaties van andere personen?

- veel slechter1 (1)
  - slechter2 (6)
  - een beetje slechter3 (7)
  - niet beter of slechter4 (8)
  - een beetje beter5 (9)
  - beter6 (10)
  - veel beter7 (11)
-

relvr4 In hoeverre lijkt uw relatie op de voor u ideale relatie?

- helemaal niet1 (1)
  - 2 (6)
  - 3 (7)
  - 4 (8)
  - 5 (9)
  - 6 (10)
  - heel sterk7 (11)
-

relvr5 In hoeverre lijkt uw partner op de voor u ideale partner?

- helemaal niet1 (1)
- 2 (6)
- 3 (7)
- 4 (8)
- 5 (9)
- 6 (10)
- heel sterk7 (11)

End of Block: Relatiekwaliteit en satisfactie